

Het beste magisch realisme in 'Bijverschijnselen'

door Peter de Rijk

Bijverschijnselen is de tweede roman van Tjeerd Ybeles Smit. Zijn debuut *Sterven doe je zo* verscheen in 2012. In beide boeken staat het hoofdpersonage op de drempel van de dood. Op zich is dat niet verwonderlijk, de schrijver van de boeken bevindt zich in dezelfde situatie. Toch zijn het romans die je niet alleen tot nadenken maar ook tot lachen brengen. *Bijverschijnselen* is het verhaal van Fred Bongers, een man die na jaren in de criminaliteit eindelijk voor een oude dag in de luwte heeft gekozen. Een klein fortuin helpt daarbij een handje. Wanneer hepatitis c, 'het armeluisbroertje van hiv' de kop opsteekt verandert zijn leven volledig. Hij moet aan een kuur beginnen met medicijnen die dezelfde bijverschijnselen kunnen veroorzaken als chemotherapie. Hij zal thee moeten leren drinken. Alcohol zal hem alleen maar eerder het graf in helpen. Nu Bongers de dood in de ogen kijkt gaat niet alleen zijn criminele verleden maar ook zijn christelijke achtergrond een belangrijker rol in zijn leven spelen. En alsof zijn angst voor een mogelijke boetedoening bij de hemelpoort nog niet voldoende is, ontvangt hij ook nog eens een brief. Deze waarschuwt hem al zijn schulden in te lossen voordat de Dag des Oordeels aanbreekt. Bongers worstelt met zijn verleden als junkie en de bijverschijnselen die zijn ziekte en de medicijnen ertegen oproepen. Wanneer zijn ouders plotseling voor de deur staan is de eerste gedachte dat het bijverschijnselen zijn. Zijn vader is immers twintig jaar geleden gestorven en zijn moeder tien. Die illusie wordt snel verstoord. 'Voor je ouders is het de Dag van de Opstanding, maar voor jou is het de Dag des Oordeels' en weer wordt er naar de brief verwezen. Bongers begint het benauwd te krijgen. Alle waarschuwingen van zijn ouders 'dat de gelovigen worden beloond en de spotters bestraft' zouden nu wel eens waar kunnen blijken te zijn. Het zweet breekt hem uit wanneer hij zijn overleden moeder hoort zeggen dat in heel Nederland en België de doden opstaan. Tenminste de gereformeerde, want alleen hen zal het koninkrijk Gods zijn. Nog even en hij zal verantwoording over zijn leven af moeten leggen... Ergens hoopt hij nog steeds dat zijn ervaringen bijverschijnselen zijn. Maar de feiten spreken voor zich. De Laatste Dag is daar. En de verbaasde lezer maakt mee hoe die dag eruit zal zien. Tjeerd Ybeles Smit maakt daarbij gebruik van alle schetsen in de Bijbel en schrijft, waarschijnlijk, geïnspireerd door de chaotische toestanden in Amsterdam tijdens Koninginnedag een verslag dat zijn weerga niet kent. Dat hij kan schrijven viel al op in alle passages waarin Bongers' criminele verleden werd geboekstaafd. Maar het staartje van het boek, dat tot het beste magisch realisme gerekend mag worden, toont zijn grote kwaliteit als schrijver.

Bron: *Stratjournalaal*, april 2014